

LETECKÉ ROZHLEDY

Redaktoři: Plukovník p. p. let. Vilém Stanovský a plukovník děl. Čeněk Zikmund.

ÚNOR 1938.

Za plukovníkem let. Jindřichem Maršálkem.



Záludná mlha na Českomoravské vysočině zavinila 24. ledna t. r. těžkou nehodu vojenského letounu a vyrvala náhle z našeho středu dlouholetého člena a spolupracovníka, býv. člena správní rady VÚV., plukovníka let. Jindřicha Maršálka, velitele leteckého pluku 5, hrdinu a bojovníka za naše národní osvobození. A vyrvala ho nečekaně v době, kdy byl v nejplnějším rozmachu životní energie a práce.

V jeho osobě, ztělesňující v sobě všechny vzácné vlastnosti letce — neutuchající lásku k létání, neohroženost a odvalu, klid a rozvážnost, skromnost a fysickou zdatnost, vyjádřenou junáckou téměř krásou těla a zjevu — ztratilo naše vojenské letectvo nejen výraznou, přímo typickou postavu vojáka-letce, jednoho z mužů, kteří byli doslova jeho živou tradicí, ale též jednu z velikých svých nadějí — — —.

Plk. Maršálek byl rodem Moravan. Narodil se 4. července 1893 v Modřicích u Brna. Pocházel z četné, nemajetné rodiny železničářské; nemohl tedy jeho otec pomýšlet ani na jeho středoškolské vzdělání. Avšak mladý Jindřich, spoléhaje na svou vlastní práci, pílí a přičinění, rozhodl se přece

studovat a odešel do Kroměříže, kde bez hmotné podpory z domova, živě se kondicemi, absolvoval reálku a maturoval. Tím však zápas o své vzdělání neskončil; chtěl v studiích pokračovat na vysoké škole, avšak vojenská povinnost a světová válka rozhodly o jeho dalším osudu jinak.

V roce 1913 nastoupil vojenskou službu jako jednoroční dobrovolník u býv. pěš. pluku 93. Po vypuknutí světové války odešel jako „kadet“ s plukem do pole a bojoval až do června 1916 na různých úsecích východní fronty, kde byl třikrát — naposledy při brusilovské ofenzivě — raněn.

V lednu 1917, po zhojení rány, byl přidělen k dalmatskému střel. pluku 37, s nímž v 10. a 11. bitvě na Soči bojoval před Goricí, na Monte Gabriele, pod Monte Santo, u Santa Lucie a u Tolmína.

V srpnu téhož roku po skončení bitvy byl povolán na vlastní žádost k letectvu, do pozorovatelské školy ve Vídeňském Novém Městě, odkud po čtyřnedělním výcviku byl přidělen jako nadporučík k 17. letecké setnině na letiště Gardolo u Tridentu. Tam konal válečnou leteckou službu až do 10. února 1918, kdy byl se svým pilotem sestřelen v leteckém boji nad Arsierem, přistál na italské půdě nedaleko Vicenzy. Jeho sen a touha dostat se na druhou stranu přes rakouské linie byly splněny. V Itálii se přihlásil k zahraničnímu odboji a konal službu tlumočnicka se skupinou „carzanských hrdinů“ (Dr. Pivkem, Kohoutkem, Zeleným, Jirsou, Vajgrem a j.) ve zpravodajském oddělení I. italské armády ve Veroně až do ustavení italské legie, do níž ihned vstoupil.

Tam láska Maršálkova k letectvu dává vznik myšlence, postavit též v italské legii samostatnou čs. eskadrilu; proto v červnu 1918 prosí osobně gen. M. R. Štefánika, který byl tehdy přítomen při přehlídce dohodových vojsk ve Veroně, o příspěví k uskutečnění tohoto záměru. Než pro rychlý spád válečných událostí k tomu nedošlo.

Když pak se 28. října 1918 shromáždily pluky čs. legie v okolí Padovy před návratem do vlasti, stal se npor. Maršálek pobočником dnes také již zesnulého gen. Dr. Basla, tehdy majora a velitele I. praporu 39. pluku „Výzvědného“, a po návratu do osvobozené vlasti — po krátkém uvítání praporu v Č. Budějovicích — spěchal se svou jednotkou přes Brno obsazovat a hájit Slovensko. Tam jako kapitán se zúčastnil bitvy a obrany Komárna v noci s 30. dubna na 1. květen 1919; z této akce vyšel později protiútok, který osvobodil Nové Zámky a který znamenal obrat z lepšimu na celém západním Slovensku. I v tomto vítězném boji měl kapitán Maršálek se 4. rotou čs. námořníků lví podíl a za svou chrabrost byl po útoku vyznamenán čs. válečným křížem s armádní pochvalou.

Sotva však bylo po bojích, vrací se k své pravé lásce, k letectvu a jeho budování věnuje ihned celou svou energii. Tu mohl rozvinout všechny své nejlepší síly a schopnosti; nejprve pomáhá upevňovat základy tvořícího se čs. letectví a jeho školství, stává se učitelem a instruktorem ve škole pozorovatelů a nějaký čas i velitelem leteckých škol. Mezitím dokončil též svůj pilotní výcvik a stal se pilotem. Později působil a uplatňoval své bohaté zkušenosti válečného letce jako velitel letky a peruti, a když vykonal zkušenou u letectva ve Francii, stává se zástupcem velitele pluku a voj. let. učiliště. Od r. 1930 byl řádným profesorem letecké taktiky na velitelské škole a po úspěšném absolvování všech velitelských kursů ujímá se v roce 1934 velení leteckého pluku 5 a zároveň působí jako mimořádný profesor taktiky letectva na velitelské škole a jako učitel bombardovacího letectva v kursech OPL.

Při veškeré této obětovné, ale tiché a nenáročné práci byl plk. Maršálek vášnivým letcem a vzorným velitelem. Byl příkladem velitelských vlastností a ctností. Přísný sám k sobě a neúprosně dbalý svých povinností, požadoval od svých podřízených vždy jen to, co sám též konal a o čem byl přesvědčen, že může požadovat. To platilo zvláště o výkonné letecké službě. Sám, ač byl již plukovníkem a velitelem pluku, věnoval se létání právě tak, ba snad i více než na začátku své letecké dráhy. Ve výkonech letecké služby nepředstihl ho žádný mladý pilot. Je-li letectvu třeba mužů odvážných a dokonalých, patřil Maršálek jistě k nej přednějšími z nich. Avšak Maršálek byl na svém místě i jako velitel své jednotky, kterou vedl vždy tak, aby splnila svůj úkol co nejlépe i za okolností nepříznivých. Byl spravedlivým velitelem. K tomu se pojila jeho starost a péče o podřízené, o jejich morální hodnoty; uměl s nimi zacházet jako málokdo jiný.

Dříve než sáhl k tvrdším opatřením, vždy se snažil dosíci nápravy napřed domluvou, přesvědčováním a výchovou. Nešlo-li to po dobrém, dovedl být i přísným, ale stále spravedlivým velitelem. To byl základní rys jeho povahy; nemohl být jiný. Miloval všechny dobré důstojníky a byl jim vždy pravým kamarádem a rádcem.

Toto gentlemanské a rytířské zacházení s podřízenými, jeho vždy přátelský, dobrácký úsměv a jeho moravské nářečí, jemuž zůstal věren, vytvořily onu podmanivost jeho osobnosti, již přetvářel své podřízené a rázem získával sympatie představených i občanů, s nimiž přišel do styku.

Domnívám se, že plk. Maršálek neměl nepřátel. Muž — voják, tak vzácné mravní síly, ušlechtilé povahy a jemnocitu — nemohl je mít.

Tato šťastná, výjimečná synthesisa šlechtictví ducha s krásou těla učinila z něho právě onu typickou, nezapomenutelnou postavu. Jeho tvář, mužná a osmahlá, s charakteristickými rysy, harmonicky doplňujícími její výraz, je neznámější v celém letectvu. Tak jsme ho znali — a tak nás opustil.

Jak hrdinně a skromně Maršálek žil, tak i zemřel. Hrdinně a skromně — na poli u Borové — v kraji Havlíčkově. Snad i to bylo vůlí osudu!

Zemřel mlád, nevycherpav do dna zásobu energie, která v něm kypěla, ale zůstává nám po něm nejen odkaz jeho příkladného leteckého života a nadšení, ale i mohutný šik následovníků, jež vychoval, a především jeho dílo, z kterého bude čsl. letectví, u jehož základního kamene Maršálek stál a jež sám pomáhal úspěšně budovat, ještě dlouhá léta čerpat a žít.

Z. Sch.

Poručík pěch. pol. let. poz. Štěpán K u r k a :

Organisace výchovy důstojníků letectva.

Učinnost letectva jako bojového prostředku závisí na vlastnostech jeho dvou složek, personálu a materiálu. Leteckých prostředků nebudeme mít nikdy dost. Musí tedy býti naší snahou nahradit tento nedostatek kvalitou obou složek. Kvalita materiálu je věcí leteckých odborníků, konstruktérů. Je to více nebo méně otázka finanční. Kvality leteckého personálu dosáhneme přísným a nestranným výběrem uchazečů, správnou organisací jejich výchovy a výcviku. To všechno jsou činitelé, na které má vojenská správa rozhodující vliv.